Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2015–2016

21 501-02 Raad Algemene Zaken en Raad Buitenlandse Zaken

Nr. 1548

BRIEF VAN DE MINISTER VOOR BUITENLANDSE HANDEL EN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 16 november 2015

Hierbij bied ik u de geannoteerde agenda aan van de Raad Buitenlandse Zaken (RBZ) over handel op 27 november waaraan EU-ministers verantwoordelijk voor handelspolitiek zullen deelnemen. In deze agenda informeer ik u over de RBZ-agenda, waarbij ik ook een reactie geef op de motie van Jasper van Dijk (Kamerstuk 21 501-02, nr. 1490) en de aangehouden motie van Jasper van Dijk/Klaver (Kamerstuk 21 501-02, nr. 1540).

De Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking,
E.M.J. Ploumen

kst-21501-02-1548
ISSN 0921 - 7371
’s-Gravenhage 2015

RAAD BUITENLANDSE ZAKEN 27 NOVEMBER 2015

Op 27 november a.s. vindt de Raad voor Buitenlandse Zaken over handel (RBZ) plaats in Brussel. Op de agenda staan de 10e Ministeriële Conferentie van de Wereldhandelsorganisatie (WTO), de onderhandelingen over het EU-VS vrijhandelsakkoord, *Transatlantic Trade and Investment Partnership* (TTIP), de stand van zaken van de handels- en investeringsakkoorden met landen in Azië en de onderhandelingen over het EU-Mercosur vrijhandelsakkoord.

10e Ministeriële Conferentie van de Wereldhandelsorganisatie

De Raad zal spreken over de voortgang van de WTO-onderhandelingen in de aanloop naar de 10e Ministeriële Conferentie in Nairobi (MC10). De deadline voor de routekaart voor afronding van de DDA (eind juli) is niet gehaald. Een alternatief dat zich in de afgelopen maanden heeft afgetekend, is een beperkt onderhandelingsresultaat in de vorm van een zogenaamd Nairobi-pakket.

Als het lukt tot een akkoord te komen, zal het pakket de volgende onderdelen bevatten: afspraken over exportcompetitie in de landbouwsector, een pakket met afspraken die tegemoetkomen aan de behoeftes van de Minst Ontwikkelde Landen en nieuwe afspraken over transparantie over *Rules* (het antidumpingakkoord, de overeenkomst inzake subsidies en compenserende maatregelen, de WTO-disciplines ten aanzien van visserijsubsidies en de bepalingen over regionale handelsverdragen).

Nederland maakt zich binnen de EU en de WTO hard voor bindende afspraken over exportcompetitie in landbouw en een betekenisvol pakket voor de Minst Ontwikkelde Landen. Verder ziet het kabinet een aanscherping van de regels over transparantie (notificaties) die zijn voorgesteld als een verbetering. Voor een zo ambitieus mogelijk Nairobipakket is draagvlak bij alle Lidstaten.
Naast de lopende onderhandelingen heeft de EU werk gemaakt van de invulling van de diensten*waiver,* die grotere toegang biedt tot de EU-markt aan dienstverleners uit de Minst Ontwikkelde Landen. Ten slotte zet Nederland zich nog steeds in voor snelle inwerkingtreding van het handelsfacilitatie-akkoord dat WTO-leden in 2013 hebben gesloten.

EU-VS handelsakkoord (TTIP)

Tijdens de RBZ zal de Europese Commissie de voortgang van de onderhandelingen presenteren met een terugblik op de 11e onderhandelingsronde. Waarschijnlijk wordt ook gesproken over het principeakkoord dat bereikt is over het *Trans-Pacific Partnership* (een handelsakkoord tussen de Verenigde Staten en elf andere staten aan de Grote Oceaan) en de gevolgen hiervan voor de onderhandelingen over TTIP.

Sinds juli 2013 onderhandelen de VS en de EU over het *Transatlantic Trade & Investment Partnership* (TTIP). Sindsdien hebben elf onderhandelingsrondes plaatsgevonden. De laatste ronde vond plaats in de week van 19 oktober in Miami. Hier is wederom over alle onderwerpen gesproken met uitzondering van investeringsbescherming. De Europese Commissie heeft op 16 september in EU-kader een tekstvoorstel voor de EU-inzet voor investeringsbescherming in TTIP gepresenteerd. Deze voorstellen zijn openbaar gemaakt. De voorstellen zijn in lijn met de Nederlandse positie en komen grotendeels overeen met de voorstellen die Nederland en andere lidstaten begin 2015 hebben gedaan. Zoals gesteld in de beantwoording van de schriftelijke vraag van het Kamerlid Jasper van Dijk op 7 oktober jl. (Kamerstuk vergaderjaar 2015–2016, Aanhangsel bij de

Handelingen, nr. 237) heeft de Europese Commissie onder meer een expliciete verwijzing opgenomen dat de beleidsvrijheid van overheden verankert en waarin de oprichting van een Investeringshof met openbaar benoemde rechters wordt voorgesteld. Het voorstel is met het Europees parlement en de lidstaten besproken, waarna de tekst nog op een aantal punten is verduidelijkt. Deze tekst is op 11 november jl. aan de VS gestuurd en tegelijkertijd gepubliceerd. Hiermee zijn de onderhandelingen met de VS over dit onderwerp weer hervat.

Het kabinet verwacht dat sprake zal zijn van meer focus op TTIP van Amerikaanse zijde en een versnelling van de onderhandelingen, nu de onderhandelingen over het *Trans-Pacific Partnership* afgerond zijn. Ook transparantie van de onderhandelingen blijft een essentieel onderwerp voor het kabinet. Eurocommissaris Malmström heeft al veel positieve stappen gezet. Zo zijn bijna alle EU-tekstvoorstellen voor de onderhandelingen beschikbaar voor het publiek. Van Amerikaanse zijde is nog steeds sprake van beperkte transparantie. In de VS zijn ook maatschappelijke organisaties die daar pleiten voor meer openheid. Conform motie Jasper van Dijk (Kamerstuk 21 501-02, nr. 1490) pleit het kabinet bij de Europese Commissie en bij de VS voor inzage van de geconsolideerde onderhandelingsteksten voor nationale parlementariërs.

In reactie op de aangehouden motie Jasper van Dijk/Klaver (Kamerstuk 21 501-02, nr. 1540) hebben lidstaten tot 8 januari 2016 de mogelijkheid om schriftelijke opmerkingen in te dienen in de lopende adviesprocedure bij het EU-hof over de vrijhandelsovereenkomst met Singapore. En dus niet tot 23 november 2015, zoals het lid Klaver vroeg.

Binnen de Raad is er brede steun voor TTIP. Het gedeelde standpunt is dat het akkoord veel voordelen kan opleveren. Het Europees parlement heeft op 8 juli jl. met ruime meerderheid voor een resolutie gestemd met aanbevelingen voor de TTIP-onderhandelingen.[1]

Handels- en investeringsakkoorden met landen in Azië

De Europese Commissie zal ingaan op de stand van zaken van een aantal handelsverdragen, waarover de Europese Unie onderhandelt met Aziatische landen.

EU-Japan

Onderhandelingen met Japan over een vrijhandelsakkoord werden in maart 2013 geopend. De onderhandelingen bevinden zich op dit moment in vergevorderd stadium. De afronding van de onderhandelingen over het *Trans-Pacific Partnership* en de verhoging van de frequentie van onderhandelingsronden kunnen een nieuwe impuls aan de onderhandelingen betekenen. Mogelijk kan tijdens het Nederlands voorzitterschap van de Raad een akkoord op hoofdlijnen worden bereikt.

Over een aantal voor Nederland belangrijke onderwerpen is inmiddels overeenstemming bereikt. In het kader van de onderhandelingen heeft Japan in 2014 de markt voor Nederlands kalfsvlees geopend. Ook wordt het eenvoudiger om in Nederland geproduceerde diervoeding in Japan op de markt te brengen, vanwege gezamenlijke afspraken over voeding- en diervoedingsadditieven. Tevens is de procedure voor toelating van medische apparatuur vereenvoudigd. Op andere onderwerpen, zoals

[1] http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+TA+P8-TA-2015-0252+0+DOC+PDF+V0//NL

aanbestedingen en markttoegang voor de maritieme sector en financiële dienstverleners, is tot op heden nog weinig voortgang bereikt.

Binnen de Raad is brede steun voor het sluiten van een breed en ambitieus handelsverdrag met Japan. Ook het Europese parlement is groot voorstander van een handelsverdrag met Japan.

EU-Myanmar

De Raad zal spreken over de stand van zaken van de onderhandelingen tussen de EU en Birma/Myanmar over een investeringsbeschermingsakkoord. In 2013 heeft de Raad een onderhandelingsmandaat voor vrijhandelsakkoorden met investeringsbeschermingshoofdstuk voor alle ASEAN-landen aan de Europese Commissie gegeven. In maart 2014 zijn vervolgens de onderhandelingen tussen de EU en Myanmar gelanceerd over een investeringsbeschermingsakkoord. Het akkoord zal zien op afspraken over investeringsbescherming, transparantie ten behoeve van een voorspelbaar wetgevingskader en duurzame ontwikkeling.
Van 21-23 september 2015 vond de derde onderhandelingsronde plaats in Yangon. Hierbij is over alle onderwerpen gesproken. Tijdens de RBZ zal de Europese Commissie de voortgang van de onderhandelingen presenteren met een terugblik op de derde onderhandelingsronde.

Het kabinet is voorstander van de totstandkoming van een investeringsbeschermingsakkoord met Birma/Myanmar met als doel om investeringen te bevorderen ten behoeve van de sociaaleconomische ontwikkeling van Birma/Myanmar. Het gaat om investeringen die een positieve bijdrage leveren aan economische groei. Afspraken over investeringsbescherming bieden buitenlandse investeerders juridische zekerheid voor een non-discriminatoir en stabiel investeringsklimaat. Omdat ze de risico's voor investeerders verkleinen, bevordert dit investeringen. Daarbij is van belang dat investeringen op een duurzame wijze ingebed raken in de samenleving, zodat de positieve effecten de lokale samenleving ook echt bereiken. De EU en Birma/Myanmar hebben sinds het begin aangegeven zich samen sterk te maken voor duurzame ontwikkeling, waaronder respect voor arbeidsrechten, milieu en maatschappelijk verantwoord ondernemen door bedrijven. Het kabinet steunt dat hierover afspraken worden gemaakt in het investeringsakkoord.

Wat betreft het mechanisme voor investeringsbescherming dienen de afspraken in lijn te zijn met de nieuwe EU-standaard, zoals ingezet in het kader van de TTIP-onderhandelingen. Hierbij moeten duidelijke waarborgen bestaan voor het behoud van het recht van overheden om in het publieke belang te reguleren. Daarnaast moet de vormgeving van het mechanisme voor geschillenbeslechting in lijn zijn met het EU-voorstel voor een Investeringshof. Dat voorstel ziet op een transparant, onafhankelijk mechanisme met de mogelijkheid van beroep.
Deze inzet wordt ook door andere EU-lidstaten gevolgd.

Het Europees parlement hecht groot belang aan duurzame ontwikkeling en vraagt aandacht voor naleving van ILO-conventies over de fundamentele principes en rechten op het werk en het bevorderen van duurzame investeringen. Daarnaast moeten er voldoende waarborgen bestaan voor het recht te reguleren in het publieke belang.

Vietnam

Tijdens aankomende RBZ bespreekt de Raad de voortgang van het vrijhandelsakkoord EU-Vietnam.

Deze zomer werd het vrijhandelsakkoord EU- Vietnam op hooflijnen afgerond. Het akkoord zal betekenen dat Europese exporteurs en investeerders makkelijker toegang hebben tot de Vietnamese markt met ruim 90 miljoen consumenten. Na het vrijhandelsakkoord met Singapore, is het akkoord met Vietnam de tweede in de regio. Het is de bedoeling dat bilaterale akkoorden met ASEAN-landen op termijn moeten uitmonden in een regionale overeenkomst over vrijhandel.

Nederland is tevreden met het onderhandeld resultaat en kan de toekomstige afronding van het akkoord steunen. Voor Nederland biedt het akkoord kansen op het vlak van water/maritiem, agro-industrie, milieu en financiële en logistieke diensten.

Filippijnen

In de RBZ zal de start van de onderhandelingen met de Filippijnen besproken worden. Met het goedkeuren van het mandaat (waarin op verzoek van Nederland, naast duurzaamheid, dierenwelzijn expliciet is opgenomen), kan de Commissie starten met de onderhandelingen over een vrijhandelsakkoord.

Het afgelopen decennium is de Filippijnse economie meer dan verdubbeld en is het één van de snelst groeiende economieën van Zuidoost Azië. Het is daarmee een interessante partij om onderhandelingen over handel en investeringen mee te starten in de ASEAN-regio. Interessegebieden voor Nederland zijn transport en logistiek, watermanagement, energie en agrifood.

EU-Mercosur vrijhandelsakkoord

De Raad zal spreken over de resultaten die de hoofdonderhandelaars van de EU en Mercosur bereikt hebben tijdens hun laatste bijeenkomst van 1 oktober jl.

Dit onderwerp staat op de agenda omdat eerder afspraken gemaakt zijn tussen de EU en Mercosur om nog in het laatste kwartaal van 2015 markttoegangs-aanbiedingen uit te wisselen. De vraag die de Commissie mogelijk aan de lidstaten zal voorleggen is of de EU op basis van een Mercosur aanbod, waarbij 87 procent van de tarieflijnen geliberaliseerd wordt, moet overgaan tot het uitwisselen van markttoegangsaanbiedingen.

Het kabinet is van mening dat de inzet van de EU gericht moet zijn op een snelle afronding van een ambitieus akkoord met Mercosur. Het aanbod van Mercosur van 87 procent ligt weliswaar onder de afgesproken 90 procent maar biedt voldoende basis om constructieve onderhandelingen te voeren met als doel om 90 procent of meer als finaal resultaat te bereiken.

Binnen de EU zijn alle Lidstaten voorstander van het afsluiten van het vrijhandelsakkoord, maar er zijn wel verschillen over de mate waarin Mercosur toegang zou moeten krijgen tot de EU markt voor agrarische producten.
Frankrijk, Spanje, Italië, Ierland, Roemenië en Polen hebben defensieve belangen en zij geen voorstander van het verder openstellen van de landbouwmarkt. Het Europees parlement staat kritisch tegenover een handelsakkoord met Mercosur omdat zij bezorgd zijn over de gevolgen voor de Europese landbouwsector.